

bejde, en Smule Udsigt til Tab og en Smule Udsigt til Kritik, og som Følge deraf gaa de ikke til Foranstaltningerne uden med Udsigt til, at der kan udrettes noget godt derved. Men netop deri er der en Garanti for, at Loven kan blive brugt godt og fornuftigt. De Forandringer, der ere foretagne i den tidligere Lov, anser jeg for Forbedringer, og ligeledes de Forandringer, der ere foretagne i Folketinget i det der forelagte Lovforslag. Jeg vil derfor meget anbefale det høje Ting at vedtage Forslaget i den foreliggende Skikkelse. — Jeg tror, det er en god og for Samfundet formaalstjenlig Lov.

Rottbøll: Ogsaa jeg vil anbefale det høje Ting at vedtage Lovforslaget i den foreliggende Skikkelse. Der er jo gjort meget ringe Brug af denne Lov. Den højtærede Minister oplyste med Tal, hvor lidt der i Virkeligheden er brugt af den Million, som var bevilget ved den tidligere Lov. En af Grundene dertil er naturligvis den, som den sidste ærede Taler kom ind paa, at det egentlig er en filantropisk Handling af de Mænd, der danne disse Foreninger, at gøre det, de have en vis Risiko og meget Arbejde, men intet Udbytte deraf. Ogsaa jeg haaber, at der skal komme mere Fart i Sagen efter denne Lov, og efter at man har set, at de enkelte Steder, hvor Loven i Virkeligheden er benyttet, som oppe i Thy og andre Steder, er det gaaet godt, baade for dem, som have købt disse Lodder, og for Staten, som ikke har lidt noget Tab.

Jeg havde dog Lyst til at gøre en enkelt Bemærkning om en mulig senere Udvikelse af denne Lov, og det er væsentligt med Henblik paa, at man nu har nedsat en Landbokommission. Jeg kunde ønske det overvejet, om man ikke mulig kunde komme ind paa en noget anden Vej med disse Udstykninger, naar man fra Lovgivningsmagts og Samfundets Side mener, det er formaalstjenligt og nationaløkonomisk rigtigt, at man faar disse store Ejendomme i nogen Maade udstykkede til, hvad jeg vil kalde middelstore Ejendomme. Der er ganske sikkert rundt omkring i Landet, særlig maaske i Jylland, Landejendomme saa store, at de selv med en god og fornuftig Drift vanskelig blive rentable, fordi Vej-længden til de yderste af Markerne er for stor, saa at Driftsomkostningerne under de Forhold, vi leve under, med de ret høje Lønninger, blive for store. En Mand, der har en saadan stor Ejendom, kunde tidt ønske at udstykke 3—400 Tønder Land

af den Ejendom, men kan ikke komme ind under denne Lov, uden at der søges dannet en Forening til Opkøb af disse 3—400 Tønder Land. En saadan Forening er det ofte meget vanskeligt at faa dannet, og særlig under de Forhold vil det være vanskeligt, fordi man vil gaa ud fra, at den Mand vil have for meget for sin Ejendom og søger Foreningen dannet for saa meget som muligt at lukrere deraf. Jeg kan godt se, at Loven, som den er, ikke kan støtte en saadan Mand i Gennemførelsen af en saadan Plan. Det er heller ikke min Mening at anbefale det. For i den enkelte Mands Ønske ligger der ingen Garanti for, at Foranstaltningen i og for sig er samfundsnyttig. Garantien maa søges i den Forening af Mænd, som træde sammen uden at have Udsigt til den mindste Fordel for sig selv. Hvis man udførte Loven hen imod det, jeg har skitseret, kunde jeg tænke mig, at man brugte en anden Vej; jeg henstiller til Landbokommissionen at tage under Overvejelse, om man ikke kunde hjælpe paa Udstykningen for den Mand, som ønsker en saadan Ejendom udstykket, ved at indføre en Kontrol med ham. Lad mig udkaste den Tanke at lade Hedeselskabet, som har med saa mange af den Slags Ting at gøre, naturligvis efter Aftale med Manden, udkaste Planen til en saadan Udstykning og fastsætte Prisen, i det hele taget gøre visse Arbejder, hvilke saa maatte betales af vedkommende Mand, enten han fik Ejendommen udstykket eller ikke. Derigennem kunde der dog skabes nogen Kontrol. Og er det saa samfundsnyttigt, som man mener — og jeg tror, at det er samfundsnyttigt —, at faa de store Gaarde udstykkede, kunde man naturligvis ad den Vej komme noget længere frem end efter den hidtil gældende Lov og ogsaa efter det Lovforslag, som nu foreligger, og som forhaabentlig snart vil blive vedtaget. Jeg ønsker, som sagt, ikke nogen Forandring i dette Lovforslag, jeg har kun villet gøre disse faa Bemærkninger med Hensyn til den Kommission, hvortil vi i Dag have valgt Medlemmer.

Finansministeren (N. Neergaard): Jeg har kun at takke for den overordentlig venlige Modtagelse, Lovforslaget har faaet. Den Henstilling, som det ærede 2det Medlem for 7de Kreds (Rottbøll) fremkom med, var jo mere rettet til den Landbokommission, som er nedsat, end til Finansministeren, og jeg antager, Landbokommissionen vil overveje Henstillingen. Det ærede Medlem indrømmede ogsaa, at hans Forslag